

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
szíjazandó.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapen

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos.**

Tartalom: Pusztítsuk a hernyót. **Bereczki Máté.** — A mihez a gazdának érteni kell. **Cyankáli.** — Kertészeti szakosztályunk működése III. **Szentgyörgyi Lajos.** — Előfizetési felhívás. — Pályázati hirdetmény. — Egyveleg: **Halálhír.** Hibagazítás. **Borászati tanfolyam.** — **Vidéki gazd. tudósítás:** **Maros-Ludas.** — **Üzleti heti szemle.** — **Piaczi árak.** — **Hirdetések.**

Pusztítsuk a hernyót.

2. Az aranyfaru gyaponc hernyójáról.

Ez a hernyó korántsem oly veszedelmes, mint az előbbeni, már csak azért sem; mert sohasem lép fel oly nagy sokaságban, mint a Galagonya-özöndék hernyója és így nem is kell, mint ennek, vándorolnia; nem oly veszedelmes, még azért sem; mert hernyózással, könnyű szerrel, teljesen és biztosan el lehet fáinkról pusztítanunk.

E hernyó leginkább kőrtéfaíkon élőszködik: de gyakran egyéb gyümölcsfákon is eltéved. Veszedelmessé csak úgy válhatik gyümölcsösseinkben; ha lehernyózását teljesen elmulasztjuk s így módnélküli elszaporodására neki alkalmat szolgáltatunk.

E hernyó pilléje éjjeli pillangó. Jóval kisebb a selyembogár pilléjénél. Szárnyai és testéuk előrsze hófehér, csak potroha végén arany sárga, azon finom gyapotszerű, sűrű molyhozattól, melylyel őt szaporodási céljaira ellátta a teremő. — Párási vagy rajzási ideje június végére vagy július elejére csik. Éjjel végzi szaporodási munkáját, nappal pedig nyugodtan alszik többnyire a levél alsó lapján, hová mintegy 1½ centimeter hosszú és ½ centimeter széles, dombordad, taplószerű rakáskába szokta parányi, gömbölyded tojásait, mintegy 275-öt, a farkáról ledörzsölt molyhozat közé beágyalni. Nösténye rendszerint azon levélen hal meg és szárad el, a melyikre tojásait lerakta volt. Tojásaiból aztán, mintegy három hét múlva már kikelnek az apró hernyók, melyek a leveleken, épen oly módon legelésznek, mint a Galagonya-özöndék hernyói s 8—10 leve-

let elpusztítván september elejéig, majd a vessző derekán vagy hegyénél olyan téli lakást készítenek magoknak, a melyben az egy fészekbeliek mindnyájan elférjenek s eső és szél ellen teljesen biztosítva legyenek. E lakást finom, hófehér selyemszállakkal sűrűn befödik, kibélelik és a vesszőkhöz úgy oda kötözik, hogy az ember alig bírja azt onnan letépní. Kezdetben rést hagynak e lakáson, hogy azon át verőfényes napokon, — ha legelni nem is, de legalább sütkérezni, — kijárhassanak. Ősz végén aztán ezen rést is beszövik pókháló-szállakkal s esőnek, hónak, szélnek és bármily erős hidegnek fitytet hányva huzzák ki a telet, hogy tavasszal, ujult erővel kezdhessék meg a levelek pusztítását.

A kitevelt hernyók aztán tavasszal úgy martius végén és ápril elején kezdik meg újból a levelek pusztítását, föltéve, hogy hanyagságunk a lehernyózás elmulasztása által, erre nekik módot szolgáltatott. Elejénte társaságban végzik a pusztítást: hanem aztán többszöri vedlés után elszóródnak, eloszlanak s többnyire azon fát is elhagyják, a melyen születtek és fölnevekedtek. Aztán nem csoportban, hanem mindenféle elszóródva külön-külön rejtőznek el s alakulnak bábba.

Az aranyfaru gyaponc nemzetségét gyökeresen kiirthatjuk télen kertünkben; ha a fa lombtalan ágairól messzire kifehérlő, jókora nagy hernyófészkeket kézzel vagy hernyózó ollóval letépjük vagy levagdaltjuk s a levagdaltakat gondosan összegyűjtjük s tűzön elégetjük.

Alacsony, faiskolai csemetéinkről, ojtványainkról azonban nyáron át is irthatjuk, sőt kell is irthanunk e hernyókat az által, hogy a zöld levelek körül élénken kifehérlő, lomha pillangóit előljük vagy ezek tojásait a levelekről leszedegéjük vagy pedig az általuk pókhállóval össze hajlított, száraz leveleket mind lecsipkedjük s sűrűn elégetjük.

* * *
Van még egy fehér pille, mely tojásait szintén taplónak látszó, jókora nagy rakáskába rakja, de nem a falevéltre, hanem

a fa derekára, többnyire valamely nagyobb ág kisarkalása alá. Ez a *Bombix dispar* (= der Schwammspinner): de ezt elégnek tartom itt csak fölemlíteni; mert ez igen ritkán bir nagyobb sokaságban föllépní. Ennek tojásait nagyon szereti a czinke s télen át rendszerint fölkatatja s mind föllakmáozza. A tenyészeti ideány alatt egy-egy, sűrű és hosszú tüskés, jókora nagy hernyóját csak az látja meg néha, a ki gyümölcsfáinak ellen-ségeire egész év folytán, gyakran tart vadászatot: néha azonban ez is képes nagyban is elszaporodni; minélfogva ennek is le kell szednünk tojásait a fákról és apró marhákkal vagy madarakkal föletetnünk.

3. A gyürüs-pohók hernyójáról.

E herayó pillangója is éjjeli pillangó. Párzasi ideje az alföldön június 2-ik felére esik. Nappal úgy el tudja magát rejteti, hogy vajmi ritka eset közülök egyet-egyet megpillantánunk. Éjjel, vékony galyakra vagy uj hajtásokra, — gyakran pedig, ha nagy sokaságban jelentkezett, még a levelek nyelére, sőt még a fák alatti fűszálakra is — úgy ragasztja szép sorjában, csavarvonalban körös-körül, több száza menő tojásait, hogy ezek egy kökemény, aczélbarna vagy ónszínű gyürüt képeznek. E gyürütől kapta aztán magyar nevét: úgy a pillangó, mint a hernyó is.

Azon évben, a mikor e tojásgyürük készültek, még nem kelnek ki a hernyók, hanem csak a következő évben, tavasz kinyíltával bujnak ki a tojásokból; a mikor már a fák is kezdenek kilevelezni. Ekkor aztán megindulnak a parányi hernyók a vesszön, egyik előbb, másik később, a szerint, a mint a tojásból kibujtak. Az első, a ki megkezdte az utakelést, megjelöli utját egy pókháló-szállal, hogy az utána következők tudják, hogy merre keressék őt. Ugyanezt teszik a többiek is; míg aztán végre egyik a másik nyomán haladva letelepszenek egy gyenge levélre, melyet egészen elborítanak. Olyan aprók még ekkor a hernyók, hogy egy krajczáros pénzragyságu levélke felső lapján, két-háromszáz is könnyen el bir helyezkedni: míg aztán később, gyufa hosszúságnyra is képes mindenik fölnevekedni.

A gyürüs-hernyók derült napokon, napközben, valamennyien egy tanyán szoktak sütkérezni; csak este és borult napokon indulnak legelni: elszélyedvén az ágakon s többenkesebben lepvén el egy-egy levelet, úgy, hogy néha 10—20 levelen is láthatunk csapatbeli hernyót elszóródva. Mihelyt aztán jól laktak; megint egy közös tanyára gyülekeznek össze, melyet naponta más-más helyen ütnek föl.

Ilyen tanyahelyül legszivesebben választják a fasudarból kisarkaló ágak honalját s állandó, tiszta időben az ágak hegyét is, a hol rendszerint több levél képez egy levél bokkrétát. Mihelyt kiválasztották az új tanyát és ott sűrűn egymás mellé kezdenek telepedni; első dolguk magok fölé fehér pókhálóból félig átlátszó fátyolszerű sátor födelet készíteni, mely alatt aztán kedvökre heverésznek s fejüket és testök előrészt ide-oda lóbálva nyüzsgölőndek.

A gyürüs-hernyók elejénte feketék; de aztán a második vedlés után tarkává lesznek azon többféle színű csikóktól, me-

lyek testök felső részén végig vonulnak. Mihelyt pedig elérték ezen korukat; az eddig társaságban élő hernyók elszélyednek, egyik erre, másik arra, az egész gyümölcsösben, úgy, hogy gyakran egyet sem lehet találni azon fán, a hol napvilágra jöttek és fölnevekedtek. Ilyenkor aztán nemcsak a gyümölcsfákon, hanem mindenféle lombos növényen a levelek alján, többnyire azonban két levél közt, melyek széleit pókháló-szálakkal összhúzták, fehér gubót készítenek maguknak, melyben bábbá alakulnak, de úgy, hogy egy-egy helyen, egynél több gubót ritkán vagy épen nem találhatunk.

Életmódjuknak eme rövid leírásából átlátható, hogy ezen hernyónak, pillangó-korában, valamint azon korában is, a mikor kifejlődvén, bábbá akar átváltozni, vajmi keveset árthatunk: míg életének eme két végszakát kitöltő ideje alatt, elég sikeresen küzdhetünk ellene.

Tojás-gyürüt, a hol ezek szemünkbe akadnak, már nyár, folytán is lefejtethjük a vesszőkről vagy gyümölcs-pecczekről és azokat tűzbe dobván megsemmisíthetjük; de legsikeresebb e gyürük összegyűjtése a lombtalan fák vesszéről, télen, hernyózás alkalmával és kora tavasszal, fanyesés alkalmával. Kevés gyakorlat után nagy ügyességre tehetünk szert e gyürük kutatásában. Azon duzzadás, melyet a gyürü képez a vesszön, hamar szemünkbe fog tűnni s hernyózó ollóval, magasabb fákról is sokat leszedhetünk közülök.

Legsikeresebb azonban ápril hó folytán tartani vadászatot a gyürüs hernyókra.

Derült napokon és napközben szemlét tartunk ilyenkor fáink fölött. Megállapodunk minden egyes fánál és körüljárjuk ezt, arra figyelve, hogy nem láttunk-e valahol az ágak honaljában összegyülekezve hernyókat. Ha véletlenül szemünk elkerülné a tanyát, a hol a hernyók együtt heverésznek; elég, ha azt látjuk, hogy valamely ág honaljában pókháló fehérlik; mert az biztos jele aztán, hogy azon fán okvetlenül jelen vannak ő kigyelmök. Ekkor aztán ne távozzunk el a fától; a míg rá nem találtunk a csoportban együtt heverésző gonosztevők tanyájára.

A ki nem undorodik; szabad kézzel — mint én is szoktam, — egy nyomásra egy egész csoportot elmozdítat közülök a fán. Így sokkal biztosabban ölheti meg valamennyit, mintha kesztyüs kézzel vagy más egyéb eszközzel akarná őket megsemmisíteni.

Mihelyt figyelmes átvizsgálás mellett egy fát megszábadítottunk a gyürüs hernyóktól; gondunk legyen rá, hogy mielőtt egy másik fához mennénk vadászatra, az ágak honaljában látható pókhálót mindenütt megsemmisítjük a fán. Ha e pókhálót eltávolítottuk; akkor egy újabb szemle alkalmával, csak azon esetre kell ismét szigorú vizsgálatot tartanunk a fán; ha ismét pókháló mutatkoznék valamely ág honaljában: különben biztosak lehetünk, hogy a hol ilyen pókháló nincs; ott gyürüs-hernyó sincs többé.

A gyürüs hernyókat elpusztítani akarván, fáink fölött a szemlét egész ápril hó folytán, gyakran meg kell ujítanunk; mert valamennyi tojás-gyürüből nem egyszerre kelnek ki a hernyók; hanem egyikből előbb, a másiktól később. Két-

három hét is eltelik aztán, a míg valamennyi gyűrűből kikeltek a hernyók. Könnyen megeshetik ennéltozva, hogy első szemlénk alkalmával, több csoportot, kicsiségüknel fogva, még észre sem vehettünk: míg aztán később, egy újabb szemle alkalmával, már ezek is el fogják magukat árulni előttünk.

A gyűrűs-hernyónak egyéb féle módon való irtása, — tapasztalásból mondhatom, mert én e hernyó irtására ajánlott csaknem mindenféle javasolt módot megpróbáltam, — csaknem sikertelen munka.

A gyűrűs hernyó irtásához csaknem elkerülhetlenül szükséges egy olyan hernyózó olló, mely az általa levágott vékony ágat vagy vesszőt egyttal meg is fogja, hogy le ne eshessék. Ezen ollónak könnyű és elegendő hosszú nyelűek kell lennie, hogy aztán vele magasabb fák vagy inkább ágak legvégső hegyét is elérhessük s az ott letelepült hernyókat vesszőtől együtt úgy vehessük le, hogy a hernyók észre sem vehessék: mi történik velök? mert, ha a levágott galy leesik s esés közben a fa alsó ágaihoz verődik, az alvó és mit sem gyanító hernyók fölébrednek és rögtön leejtik magokat a bolygatott tanyából, úgy, hogy mire a levágott ág leesik a földre; alig egy-két hernyó marad a rajta tanyázott, egész seregéből. Hová lett a többi? Pókháló-szálat eresztvén magából mindenik, esés közben fölakadt azon fa lombjain, a melyik fát tőlük megmenteni szándékoztunk.

Ilyen hernyózó ollónak, mely t. i. a vesszőt nemcsak levágja, hanem egyttal meg is fogja, egyetlenegy gyümölcsösből sem volna szabad hiányoznia; mert evvel nemcsak a hernyózást lehet télen-nyáron, legkönnyebben és legbiztosabban végezni, hanem gyümölcsöszüret alkalmával még azon gyümölcsöket is sértetlenül leszedhetjük, melyeket különben bajos volna az ágak hegyéről leszedgetnünk. Ilyen olló igen alkalmas ojtó-vessző-szedésre is.

Ilyen hernyózó ollót a Dittmár testvérek híres gyárából Heilbronnból (Württemberg) lehet hozatni. Van-e? és hol hazai szergyártónk, a ki ilyen készít? Sajnos! arról nincsen tudomásom. Kivánatos volna pedig, hogy ilyen itthon is készítsünk; mert így nem kellene ezért is a külföldnek adoznunk s bizonyára olcsóbban is ki lehetne állítanunk vagy megkapunk. Dittmaréknál az a fajta olló ára: 6 márka és 70 fillér, vagyis közel 4 frt! — Drága biz ez: de annak a ki gyakran akarja és kénytelen is használni, mégis nagyon kifizeti mugát.

Bereczki Máté.

A mihez a gazdának érteni kell.

IX.

A munkára használt házi állatnak leggyakoribb baja a sántítás. A sántító jószágnál legtöbbször azt kell meghatározni, hogy melyik lábával vagy mely lábakkal sántít; a feladat sokszor nagyon könnyű, gyakran körültekintő utánjárást igényel és nem ritkán alig lehetséges, vagy csak hosszas megfigyelés- vizsgálat után sikerült azt megoldani. Ugyan ez áll arra nézve, hogy hát a sántító lábnak melyik részét fájditja az állat, azaz, hogy honnét sántít a beteg: vajjon a körmeből-e, vagy a térdből, vagy vállból, vagy talán az inak vagy valahol a csont van meghibásodva.

Eltekintve mindazon esetektől, midőn valamely látható sértés, seb vagy daganat oka a bajnak, a sántító állatot magunkhoz és magunktól megjárattjuk, valamint oldalról is megnézzük a járását; sokszor elég ha közönséges talajon és lépésben jártatunk, sokszor ismét kemény. — kövezett — talajon és trabban vezetettünk. Azt illetőleg, hogy vajjon melyik lábával sántít az állat — általánosságban a következőkre ügyeljünk: mintán fájós lábára csak kimelve lép fel és a test súlyát arról egyhamar áthelyezni igyekszik, minden lépésnél bicezent egyet és pedig — az előbbiek alapján — ha jobbra bicezent a bal láb fájós vizont; mentől nagyobb bicezent járás közben, annál nagyobb a fájdalma; ha mind a két mellső vagy mind a két hátsóláb fájós akkor tipegye, csoszogva jár ezekkel, és nem bicezent. Állás közben fájós lábát a beteg szintén kiméli az által, hogy vagy előre, hátra, vagy oldalt rakja; reá nem nehezedik; többször emelgeti, lóbázza.

Ezuttal a lónak a patáját, az ökörnek a körmét — csülkeit — fogjuk csak megvizsgálni. Az a ki sokszor vizsgáló szemmel nézi, hogy miként mozgatja az állat egészséges végtagját, felülről le, minden részében, mindenik izületnél, sokkal hamarabb fölismeri a sántítás okának helyét semmint az, a ki néz ugyan, de nem lát. Már pedig mindennek előtt azt kell meghatározni, hogy honnét történik a sántítás! A vizsgálatnál az illető végtagot felülről lefelé minden izében megtapogatjuk, mindenik izületnél előre és hátra, ki- és befelé mozgatjuk és ha sehol fájdalmas helyre nem akadunk, közelebből szemügyre vesszük a patát. Ezt is megtapogatjuk, vajjon nem melegebb-e a rendesnél, az összenyomással nem okozunk-e fájdalmas, nem duzzadt-e a pártá, a sarkvánkos vagy a csülkök köze.

Újból föl-alá jártatunk. Képzeliük el hogyan járnának mi magunk, ha például a sarkunkban egy tövis ment — ugyebár lábujhegyen; ha pedig valamelyik ujunk fáj akkor a sarokra lépünk vagy az egész talpra és pedig inkább a külső szélre vagy inkább a belső szélre, a szerint, a mint a kis uj vagy a nagy uj fáj. Ha ezeket szem előtt tartva: nézzük a sántítást, hamarabb eligazodunk. Ugyanis, ha azt látjuk, hogy a pata — köröm — hegyére lép a jószág és nem hajlik át a csüdben, akkor a talp vagy a sarkvánkosok fájdalmasak; ha pedig a pata — köröm — hegye fájós, akkor (mintán az állat sarkára nem léphet) egész talppal fog föllépni, nem érinti először a pata — köröm — hegyével a földet — mint a hogyan rendszeren tenni szokta — feszesen tartja az egész végtagot és azt majdnem elkapja a földről.

Az elmondottakon kívül még a próba fogóval is megszorítgatjuk a patának — körömnek — mindenik részét, óvatosan és szelíden, mert durva nyomással az egészséges patában is fájdalmas okozunk. Ha vasalt körmöt vagy patát vizsgálunk, minden egyes szegnél gondosan nyomogassuk a próba fogót; ütögessük meg a talpat és a falzatot: kitudaudó a fájdalom székhelyét.

A leirt vizsgálat eredményeként, ha meggyőződünk arról, hogy csakugyan a szarutoktól körülvevő lágy részeiben a végtagnak székel a baj, akkor tegelőször is lehuzatjuk a patkót és így meztláb pihentetjük a betegot. Friss bajnál, kezdetben ész-

revett sántításnál, legtöbbször nagyon jól fog, ha az illető patát — körömöt — többszörösen összehajtott ronggyal, egy zsák darabbal bekötjük és szorgalmasan locsoljuk hideg vízzel: használ ez már csak azért is, mivel a patatokja meglágyul, engedékenyebb lesz. Föltéve, hogy a köröm — pata — melegebb a rendesnél, akkor minden esetben, azonnal becsapni kell a beteg lábát, vagy pedig mind a két esetben gyakran lábfürdőt rendelünk, vízbe való állítással.

A pata és a körömnek sok mindenféle baja közül most azon alokról akarok szólni: midőn szarutoktól körülvevett lágyrészek vannak lobosan bántalmazva a nélkül, hogy a szarutok maga — pártatiprás, megnyílás, szegbelépés stb. által — megsértve lenne.

Sok mindenféle árthat meg a szarutoktól körülvevett lágyrészeknek! Ha szorult szűk patája van a lónak, e mellett a szaru még száraz s kemény is és ilyen alkalmatossággal kell szegénynek kövezett nehéz uton, gyors járással haladni — csak úgy van vele mint mimagunk, mikor szűk cserepes csizmával kell sokat gyalogolnunk; nehéz testü és bőven takarmányozott lovaknál, a kövezett száraz istállóban való sok állás, különösen ha a pata szűk és miután kiszáradt nem ruganyos, épen úgy, miként az iménti esetben, a pata lágy részének lobosságát: mivelhogy szorítja, sérti, zuzza a lágy részeket, azokban a sok állás mián a vér megreked, megpöfödnek (próbálta-e már valaki csak 2—3 óra hosszat szűk cipőben állingálni vagy plane „hacht“-ba állani!?), meggyuladnak. Ha fölmelegedett lábakkal hirtelen hideg vizen megy keresztül az állat, vagy megállaskor a szél megjárja, hó, víz stb. lehüti; ha gyenge lapostalppal, megkopott körömmel kavicsos, rögös uton törjük a jószágot; ha a patkó igen szűk vagy egyenetlen felső lapja van, vagy nagyon magosak a sarkok; lágy talajhoz szokott, vagy folytonosan istállóban állott jószággal, ha egyszerre sokat kövezett uton, illetőleg ha távolabb legelőre járunk — ezek mindannyi előidéző okai a pata — köröm — lágyrészeiben föllépett lobosodásnak; miből azután a pata — köröm — rokkantság és egyéb veszedelmes bajok következhetnek.

(Folyt. köv.) **Cyankali.**

Kertészeti szakosztályunk működése.

III.

Működésünk fonalát máj. 17-én vesszük föl, a mely alkalommal szakosztályunk elég nevezetes dologgal igyekezett az ülést értékesé tenni, tanácskozáván arról, hogy mi módon lehetne a gyümölcsészetünkre annyira ártalmas rovarokat nagyobb sikerrel pusztítani? Az igen érdekes tárgy pro et contra tüzetesen megvitattatott, de minthogy már úgy is jóformán nyakunkra hágott az idő s úgy szólva a nyárba vagyunk átlépendők, azaz óhaj merült föl, hogy e tárgy újra meg újra eleveníttessék föl a szakosztályi üléseken, melyhez a szakosztálynak minden aprója-nagyja anyagot igyekezvén gyűjteni, teljesen ki-merítő módok és eszközök birtokába juthasson.

Izleltetett id. Bodor Pál elnök jó Piros párménje és Bánffy pál almája s Tóth Tamás jó Bolveilerije, meglepő szép példányokban, jök voltak e körték is.

A május 24-iki ülés — előleges megbeszélés folytán — a köztelken tartatott, a midőn az elnökség s még pár tag jelenlétében a kert aprajára bejáratván, minden dolog kellő rendben és kívánt módon találtatott, a miért is a szakosztály Zonda kertész úrnak elismerését nyilvánította. Az ojtván táblák vizsgálásánál csakhamar föltűnt, hogy a Canadai szürke Ritte hiányzik, melynek a cathalogusba való fölvétele azonnal elhatározatott és pedig a Reváli körteüzü almasor helyébe; mely úgy is nyári gyümölcs lévén, nem sokat hoz a konyhára; míg a Canadai egy valódi kincse pomologiánknak.

Az ojtvány táblákra nézve pedig az az igen életre való helyes nézet merült föl, hogy azok, a mint az új turnus kezdetét veendi: a kertbe belépő ajtóval szembe, a volt nagy szőlőtábla hosszába rendeztessenek be, hogy egyszer a belépőre nézve jobb hatást eszközöljön a szép látványosság, meg aztán hihetőleg a talaj is kedvezőbb leend e célra. Arra nézve is fontos eszmecserék váltattak, miszerint jövőre úgy kellene besosztani a táblákat, hogy egy évben (t. i. ősz és tavasz) 2412 magvunál több ojtvány bocsáttathassék a vevők rendelkezésére, mert a mint már csak az eddigi jelentkezésekből s bizony föltehető, két táblánk, ha elég leend csak a legközelebbi őszi megrendelésekre is. Igen természetesen, két dolog tette e helyzetet végre-valahára ilyenné, t. i. a fajok autentikus volta s az ojtványok gyönyörűséges alakja, növése, a melyek egy pár év múlva bizonynyal még sokkal szebbé fognak fejlődni.

A május 31-iki ülés a tagoknak erre-arra való elfoglaltsámiatt nem tartatott meg.

A június 14-iki ülésnek bemutatja jegyző a Propper által festett 20-ik őszi almánkat a Bánffy Pált, mely szintén elég hűnek találtatván: társai mellé helyezettett s úgy ennek, valamint a mult egyik alkalommal szintén bemutatott török muskotály, pónyik, Szaecsvai tafota, Fekete tányér munkadíjának 15 forintban való ki fizetése (egy-egy 3-féle állásban) elhatározatott s egyúttal utasított jegyző, hogy Szabó Sámuel tagtárstól a smeketernek és márkodi nözserek leírásait kérje el, hogy azokéhoz mértten, a többiek leírását is eszközölhessék a szakosztály tagjai. Ugy szintén a IV-ik táblán kezdve, a Revali sornak Canadai-val való átójtása is kimondatott.

Június 21-én Zonda egyleti kertész hernyófészket mutat be a köztelekről, melyben szakosztály a rendelkezésére álló könyvek és színes képek (rajzok) segélyével a tinea malinella alma molyra ismert s utasította bemutot, hogy elpusztítására nagyon komolyan törekedjenek.

Aztán izleltetett elnöktől egy szép, de még nem kellően fejlett és érett — ismeretlen — meggy s Zonda által hozva a köztelekről, egy szintén nem eléggé elkészült bors ropogós cseresznye, a mely különben egy igen kitünő faj.

A június 28-iki ülésben egy pár eper közül az elnököltermett Deutsche Kaiserin — német császárné nevé igen remek s minden tekintetben termelésre méltó szép és jó eper ragadta meg a figyelmet s néhány ismeretes cseresznye izleltetett.

A jul. 5-iki ülés idején pedig, városi tanácsost, egy időben jeles gyümölcsészt és a természetnek fáradhatatlan mun-

kását Olasz Károly egykori szaktársukat kísérték ki abban a kertbe, a hová ő oly kevéssé vágyott; béke és jó emlékezet lebegjen porai fölött!

A jul 12. 19. és 26-iki ülések tárgyait, egy pár nevezetes eszmecserén kívül, igen szépen fejlett eprek, kajszinok, szilvák, körtvék és almák képezték — és pedig a monostori tanintézetből igen szép Nancy kajszinok, baraczk piros, szép és jó ízű alma, piros asztrakáni és csaknem kitünőnek mondható piros Margit, melyek egyáltalán mind igen szépfejlésűek voltak a nyári almák kedvelőinek méltók a figyelmére. Nanci kajszinek voltak még elnöktől, köztelekről s Szentgyörgyi Józseftől s bár lehetett volna s lehetne még nagyon sokaktól, mert valóban e faj mindannyiféle jóval fölül multa, s pedig volt még a köztelekről Moorpark, Angoumois, Bréda, kis fejtér, de ezzel egy színvonalon nem állhattak meg.

Volt jegyzőtől igen szép Nectarin szilva, mely hasonlóan egy igen-igen ritka jó és különösen piacos szép gyümölcs, mely faj már jegyző kertjéből jóforma elszaporodásnak is örvend, különösen itt helyt. Az egreszek közül, elnök igen szép és finom Diogenese tünt ki, különös mint figyelmet érdemlő s Baló Sándor tiszteletes urtól egy új, saját ringlomagocznak, kék, teljesen ringló alakú, magva való, mindig termő, jó kis szilva s a mi mindenek fölött ajánlhatja, az hogy magva való, soha sem nyüvesedik s az érésben is egy egymás után érik, hogy 2—3 hétig van mit csemegélni belőle; szemző galylyal szívesen szolgál a tiszteletes úr, kül-magyarutczai 16. számú lakásán.

Szentgyörgyi Lajos,
szakoszt. jegyző.

Előfizetési fölhívás.

Gyümölcsismeret nélkül virágzóvá nem tehetjük gyümölcsészetünket.

Gyümölcsismeret, — olyan munka nélkül, mely a gyümölcsöket körülményesen megismerteti, — rendkívül bajos volna szerezniük.

A művelt nyugat ilyen gyümölcsismertető munkával, nagyobb idő óta, már hőven rendelkezik: míg mi, magyarok, sajnos! ilyenekkel ekkoráig nem rendelkezhetünk.

Rajtunk áll pedig, hogy nekünk is legyen ilyen gyümölcsismertető munkánk! — Szerény tehetségem minden erejével — én legalább, — oda törekszem, hogy legyen ilyen munkánk!

„Gyümölcsészeti vázlatok“

czimű munkám épen ilyen akar lenni.

Azon nem remélt pártolás, melyben Vázlataim I. kötetét honfitársaim részesíteni kegyeskedtek, lehetővé tette nekem, hogy ezen munka folytatására tett ígéretem beváltását már is megkezdhettem.

Tisztelettel értesítem onnélfogva hazai gyümölcsészetünk barátait, hogy „Gyümölcsészeti vázlatok“ czimű munkám II-ik kötetét már teljesen bevégeztem. E kötetből már megjelent az I-ső füzet, a még hátralevő 2-ik és 3-ik füzet most van sajtó alatt.

A mit a már közkezen forgó I. kötetben megkezdtem; folytatatom a gyümölcsök ismertetését a II. kötetben is. Megis-

mertetek itt körülményesen, a becsesebb gyümölcsök közül 110 körte-, 77. alma- és 60. szilvafajt és e gyümölcsfajok között néhányat az ismertebb nevű és jelesebb, hazai gyümölcsjeink közül is, a melyek honi nyelvünkön ekkoráig vagy épen nem, vagy csak hiányosan voltak ismertetve.

Hazai gyümölcsészetünk minden barátját tisztelettel kérem föl ezuttal, hogy „Gyümölcsészeti vázlatok“ czimű munkám II. kötetére előfizetni és előfizetőket gyűteni kegyeskedjenek.

Megjelenik e kötet f. évi október hó végéig, épen olyan alakban, nyomdai kiállításban és terjedelemben mint az I. kötet.

Előfizetési ára 3 frt. Bolti ára magasabb leend.

Gyűjtőknek minden 10 előfizető után egy ingyen példánnyal szolgálók.

Mihelyt a munka kikerült sajtó alul; annak szétküldéséért az akkorig nálam jelentkezendett előfizetők részére azonnal megkezdem.

Azokat, a kik munkám I. kötetét még nem bírják, de birni óhajtanák, tisztelettel értesítem, hogy nállam, Mező-Kovács háza (Csanádmegye), ezen kötet is megkapható 3 frt előfizetési áron; a kik pedig a II-dik kötetből már bírják az 1-ső füzetet; azok a hátralevő 2-ik és 3-dik füzetet, — mihelyt kikerült sajtó alul, — 2 frtért rendelhetik s kaphatják meg.

Kelt Mező-Kovács háza, 1882. július hó végén.

Bereczki Máté.

633. szám
1882.

Pályázati hirdetés.

Az erdélyi gazdasági egyesület által a nagy-onyedi m. kir. vinczellér-képezde növendékei részére alapított két 150—150 forintos ösztöndíj megürülvén, arra az 1882/83-iki október 1-én kezdődő tanévre pályázat nyitattik a következő feltételek alatt:

1. A folyamodó mindkét félévi bizonyítvány mellékelésével igazolni tartozik, hogy a nagy-onyedi m. kir. vinczellér-képezdén az első évi folyamot jó sikerrel bevégezte.

2. A folyamodó szegénységét saját községi elöljáróságának bélyegtelen bizonyítványával igazolni tartozik; végre

3. A nagy-onyedi vinczellér-képezde t. igazgatóságának nyilatkozata kívánatik arra nézve, hogy folyamodót nemcsak szorgalma és szegénysége, hanem példás erkölcsi magaviselete is az ösztöndíjra érdemesíti.

4. Az ösztöndíj egy évre szól ugyan, de az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmánya fenntartja magának azt — ha az illető arra érdemtelenné vált, — időközben is azonnal beszüntetni.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy a fentiek szerint felszerelt folyamodványaikat f. évi szeptember hó 1-éig az erdélyi gazdasági egyesülethez Kolozsvárra czimezve nyujtsák be.

Kolozsvár, 1882. augusztus hó 10-én.

Szabó József, Gamauf Vilmos,
egyleti alelnök. egyleti titkár.

EGYVELEG.

— Halálhír. Ladányi Sándor, az erdélyi gazd. egyletnek alapító tagja f. hó 7-én éjjel életének 56-ik évében, szívszélhűdésben elhunyt. Béke poraira!

— Hibaigazítás. A szilágy-somlyói gazdasági versenyt illetőleg az „Erdélyi gazda” 31-ik számában tévesen lett a bejelentési határidő szeptember 14-ére hirdelve, mert bejelentések csakis szeptember 7-iki délutáni 5 óráig fogadhatnak el.

Sz.-Somlyó 1882 augusztus 12-én.

Bocsánczi Adolf,
gazd. egyleti igazgató.

— Borászati tanfolyam. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium, a szőlőmivelés- és pinczekezelésben elméleti és gyakorlati ismeretekkel bíró egyéneknek alkalmat kíván nyújtani arra, hogy magukat borászati vándortanítókká és vinczellérképezdei tanítókká kiképezzék. Az érintett minősítéssel bíró egyének kiképeztetése az érdiöszegi vinczellérképezdén az e végre berendezett s folyó évi október 1-től egy évre terjedő tanfolyamon, államköltségen történik. Az illető tanítójelölt a kiképeztetés tartama alatt 600 forint ösztöndíjban és 150 forint lakbér-átalányban részesül. A tanfolyamot kellő sikerrel végzett tanítójelöltek, mint vinczellérképezdei tanítók és vándortanítók alkalmazhatnak, a mennyiben ily állomások üresedésbe jönnek, vagy újból szervezettek. Megjegyeztetik azonban, hogy e részben a miniszterium semmi kötelezettséget nem vállal, ellemben a tanfolyamot államköltségen végzett tanítók kötelezetnek arra, hogy ha kívánatnék, szakmájukba vágó állomást elfogadjanak. A pályázni öhajtok felhivatnak, hogy végzett tanulmányaikat és gyakorlati ismereteiket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat, legkésőbb folyó évi augusztus hó 15-éig a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumhoz nyujtsák be. Az okmányok alapján elfogadott tanítójelöltek azonnal, tehát már augusztus hó folyamában az érdiöszegi intézetben jelentkezni s ott augusztus és szeptember hónapokat tölteni tartoznak. E két hó próbaidőnek tekintetik, melynek végeztével, ha az illetők megfelelő haladást nem tettek, vagy a pályára nézve kellő képességet nem tanúsítanak, az ösztöndíj élvezetétől elesnek. E két órá nézve havi 50 forint élelmezési díj engedélyeztetik. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium. —

VIDÉKI GAZDASÁGI TUDÓSÍTÁS.

Maros-Ludas, 1882. aug. 8.

A gabonahordás bevégezve. Egyes helyeken már a cséplést megkezdték. A kalangyák jól eresztenek. — Eladó szarvas marha kevés, ezek s a sertések ára magas. Három községben: Gerend-Kereszturon, Keczen és Hadréven a szarvasmarhák és sertések között ragályos betegség*) ütött ki, miért is nevezett községek marha állományai benntiltattak. Gazdáink szerfelett agbódnak. A betegség fő okául e rosz, poshadt ivóvizet mondják. Időjárásunk szerfelett meg-hüvösödött. Reggelenként 6—8 R. a légmérséklet, akár csak késő ősszel, vagy kora tavasszal s délben is alig emelkedik 15 fokra a meleg, mi egy téli fűfőt szoba levegőjének felel meg. Ilyen időjárással bajoran készül el a nagyszerűnek ígérkező szőlőtermés. —o—y.

*) Minő betegség?

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest aug. 12. | Bécs aug. 12.

Buza	9.20—10.15 frt	10.20—11.20 frt
Rozs	7.30—7.50 frt	7.80—8.50 frt
Árpa, takarmány	6.50—6.75 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	7.25—8.00 frt	8.30—9.30 frt
Árpa, seres	8.25—9.50 frt	9.00—10.50 frt
Zab	6.20—7.00 frt	6.65—8.35 frt
Törökbuza	8.00—8.40 frt	6.50—9.00 frt

Budapesti marhavásár augusztus 10-én. Összes felhajtás 2039 db. nagy és 2767 apró marha. Ebből eladott 22 db. bika, 995 db. ökör, 700 db. vágó tehén, 128 db. fejős tehén, 194 db. bival, 1362 db. borju, — db. bárány. Árak: bika darabonként 75—124 frt, ökör páronként 196—400 frt, vágó tehén páronként 130—295 frt, fejős tehén darabonként 86—194 frt, bival páronként 180—255 frt, borju darabonként 14—45 frt, bárány páronként — — frt, juh páronként 8—19 frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 54 1/2—57 frt, tehénhús 50—53 frt, borjuhús 54—70 frt, bivalhús 46—49 frt.

Bécsi marhavásár augusztus 8-án. Összes felhajtás 3372 drb és pedig 1720 drb. magyar, 1247 drb. lengyel és 405 drb. német fajta, melyből 3265 drb. ökör, 37 drb. tehén, 55 drb. bika és 15 db. bival. Árak 100 kilonként: magyar, hizó 59—61 frt, lengyel 56—60 frt, német 57—61 frt, tehén 48—52 frt, bika 50—56 frt, bival 47—48 frt. Lábán darabonként 73—280 frtot fizettek.

Köbányai sertésvásár aug. 11-ikén. (Az első magyar sertéshizlalo és kölcsönölegező részvénytársaság jelentése.) Az e heti üzleti viszonyok a mult beliekhez képest jelentékenyen javultak és az árak emelkedő irányt követtek, mert jó áru keresett, de csekély mennyiségben volt kínálva. Hizlálásra alkalmas hizósertés 200 klgr. elevensullyal, 45 klgr. élet és 4% levonással 65 kr. adatott el. — Összes felhajtás: 6940 darab összes elhajtás 8348 drb.

Bécsi sertésvásár aug. 8-án. Összes felhajtás 3015 drb. és pedig 784 drb. nehéz, 1166 drb. középnehéz és 1065 drb. süldő; melyből 1570 drb. magyar, 1065 drb. orosz-lengyel, 300 drb. szerb és 80 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 53—55 frt, középnehéz 46—52 frt, süldő 36—45 frt; szalonna és zsir 76—79 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Pénz-kölcsönök

az ország bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 5% vagy 5 1/2% kamat mellett gyorsan eszközöl s régibb magasabb kamatu törlesztési kölcsönöknek ily olcsóbb kamatuakra való convertálását sikerrel viszi keresztül a hat. engedélyezett ált.

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki Iroda“.

(4.) (14—20.) Kolozsvárt, London-utca 9-ik sz.

SZER A LÉP-FENE ELLEN.

Hosszas fáradozás, kísérletezés után a lép-fenét az általam alkalmazott szerrel biztosan kezeltem, mely szer a bajt nemcsak elnyomja, hanem azt minden utóhatás nélkül tökéletesen meggyógyítja.

Sikeres eljárásomat bizonyítják:

a Nagy-Tapolcsány városától, erdélyi gazd. egyleti alelnök **Szabó József.** szeszgyáros **Krausz Máyer** uraktól és a Nagy-almási alapítványi uradalomtól nyert bizonyítványok, melyek az erdélyi gazd. egylet titkári hivatalánál megtekinthetők.

Orvosságom épen úgy szolgál gyógy-, mint óvszerül. Alkalmazása csakis személyes kezelés és felügyeiletem alatt történhetik, minthogy a szert idegennek ki nem adhatom.

BONÉ PÉTER.

(15.) (8-16.) okleveles állatorvos.
Kolozsvárt, kül-magyarutca 5 sz. (Plihal-féle ház.)

Legjobban **osztályozásra** alkalmas!

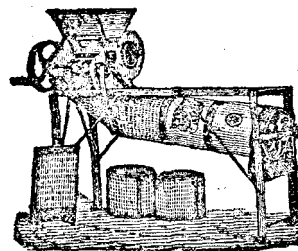
Eredeti **M a y e r** trieur

25,000

gép
használat-
ban

(21.)

A
gyári jel-
vény ki-
vántassék

(3-9.)

GROSSMANN J.

váczi **BUDAPEST** vaczi
körút 76. körút 76.

Kivánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagybobbítás és vízművészeti kellékek tárlata.

WALSER FERENCZ
első magyar gép-
és tűzoltószerek gyár,
harang- és érez-útóde
ERDELYORSZÁGI FOKTELEPE
Kolozsvárt.
Bel-monostorutca 12. szám.

HAPOLEON III
EMPEREUR
VILLE DE BOULOGNE

1869
SZERELŐMŰHELY
KÖZÖSSÉGI
KIALTATVA
1869

Szerelő-műhely kúttak s vízvezetékek berendezésére.

Letemesen leszállított gyári árk mellett.
(18.) (11-30.)

Pályázati hirdetmény.

A székely-keresztúri állami tanító-képezdénél szervezett kertészi állomás megüresedvén, annak betöltésére ezennel pályázatot hirdetek. Az ezen állomással egybe kötött javadalmasz áll: 400 o. é. frt fizetés, szabad lakás, 2 köb-öl kemény tűzi fa és 200 ölnyi kert-rész szabad használatából.

Ezen állomásra pályázni kívánók felhivatnak, hogy képességeiket igazoló okmányaikat f. évi Augusztus hó 20-ikáig a fennírt tanító-képezde igazgatóságához czimezve küldjék be, megjegyztetvén, hogy azon pályázók, kik a méhészetben, komló- és selyemtermelésben, esetleg egy 5-6 holdas kis gazdaság vezetésében jártassággal bírnak s ezt okmányokkal képesek igazolni, a választásnál előnyben fognak részesülni.

Sz.-Udvarhelyt, 1882. július 20-án.

Sándor Mózes,

(22.) (3-3.) tanfelügyő.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter						100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús	
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	túzifa		
k r a j e z á r o k b a n												
Balászfalva	aug.	8	750	600	400	—	400	—	200	—	250	40
Bánfi-Hunyad	aug.	8	750	600	560	400	300	800	—	—	160	40
Besztercze	aug.	8	650	550	500	—	420	700	260	100	300	36
Brassó	aug.	11	820	620	490	345	270	620	265	220	225	44
Csik-Szereda	aug.	2	1000	825	650	525	425	665	200	60	200	36
Deés	aug.	8	1040	920	840	540	640	780	540	210	320	40
Déva	aug.	5	1200	900	850	—	600	700	290	90	230	36
Erzsébetváros	aug.	12	625	525	425	—	300	650	300	140	250	44
Fogarás	aug.	11	830	—	400	400	250	600	250	70	225	42
Gyula-Fehérvár	aug.	5	750	575	550	—	250	650	200	100	260	46
Gyergyó-Szent-Miklós	aug.	5	1050	—	675	—	400	675	260	50	160	40
Hátszeg	julius	10	950	750	750	500	500	600	—	—	200	44
Kézdi-Vásárhely	aug.	3	800	700	560	440	350	600	400	100	300	40
Kolozsvár	aug.	10	725	—	425	—	330	680	300	300	350	48
Maros-Ludas	aug.	8	650	450	500	350	275	650	—	—	300	44
Maros-Vásárhely	aug.	10	730	530	520	330	320	660	350	100	400	40
Medgyes	aug.	10	625	540	375	375	305	610	180	65	235	40—44
Nagy-Enyed	aug.	10	750	575	450	—	460	675	340	160	260	44
Nagy-Szeben	aug.	11	680	560	400	410	280	610	160	100	350	46—48
Nagy-Várad	aug.	8	705	575	525	365	235	630	460	270	320	48
Segesvár	aug.	10	800	570	500	—	370	650	150	90	160	44
Sepsi-Szent-György	aug.	7	900	760	550	400	260	650	340	130	250	44
Szamosújvár	aug.	7	710	570	530	—	370	700	300	60	300	40
Szász-Régen	aug.	10	750	575	460	485	405	685	270	135	225	36
Szász-Sebes	aug.	10	700	625	400	—	350	625	160	100	240	44
Szászváros	aug.	5	730	610	490	450	210	720	200	40	200	40
Székely-Udvarhely	aug.	8	900	700	550	—	400	700	200	40	250	40
Szilágy-Somlyó	aug.	11	635	535	455	390	195	730	240	150	300	40
Teke	aug.	7	600	450	450	350	200	670	160	20	300	40
Torda	aug.	5	600	450	450	420	250	650	100	15	250	44

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája az 1882-ik évre.

Árszabály tér szerint		1	1—3	1—6	1—12	1—18	1—26	1—30	1—36	1—40	1—52										
		s z e r i h i r d e t é s n é l b e l y e g g e l e g y ü t t																			
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr				
1/16 oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
3/16 oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4/16 oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2/16 oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1/16 oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösénél, közép-utca Minorita-épület.